

Ἅγιος Γρηγόριος Παλαμᾶς - Ὁμιλία εἰς τὴν Θεῖαν Μεταμόρφωσιν τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ

(νεοελληνικὴ ἀπόδοσις)

Ἅγιος Γρηγόριος Παλαμᾶς - Ὁμιλία στὴν Θεῖα Μεταμόρφωσις τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρα μας Ἰησοῦ Χριστοῦ

Ὁ Προφήτης Ἡσαΐας προεῖπε γιὰ τὸ εὐαγγέλιον ὅτι «λόγος συντεταμημένος θά δώσει ὁ Κύριος ἐπὶ τῆς γῆς» (Ἠσ. 10, 25). Συντεταμημένος λόγος εἶναι ἐκεῖνος, πού μέσα σέ λίγες λέξεις περικλείει πλούσιον νόημα. Ἄς ἐπανεξετάσουμε λοιπὸν σήμερον ὅσα ἔχουμε ἐκθέσει κι ἄς προσθέσουμε ὅσα ὑπολείπονται, γιὰ νὰ ἐμφορηθοῦμε ἀκόμη περισσότερο ἀπὸ τὰ ἐναποκείμενα ἄφθαρτα νοήματα καὶ ὀλόκληροι νὰ καταληφθοῦμε ἀπὸ τὰ θεῖα.

«Τὸν καιρὸ ἐκεῖνο παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρο, τὸν Ἰάκωβο καὶ τὸν Ἰωάννη καὶ τοὺς ἀνεβάζει σέ ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν. Ἐκεῖ μεταμορφώθηκε ἐνώπιόν τους καὶ ἔλαμψε τὸ πρόσωπό Του ὅπως ὁ ἥλιος» (Ματθ. 17, 1). Ἴδου τώρα εἶναι καιρὸς εὐπρόσδεκτος, σήμερον ἡμέρα σωτηρίας, ἀδελφοί, ἡμέρα θεῖα, νέα καὶ ἀΐδιος, πού δὲν μετρεῖται μέ διαστήματα, δὲν ἀυξομειώνεται, δὲν διακόπτεται ἀπὸ νύκτα. Διότι εἶναι ἡ ἡμέρα τοῦ Ἥλιου τῆς δικαιοσύνης, ὁ ὁποῖος δὲν ὑφίσταται ἀλλοίωσις ἢ σκιά ἕνεκα μετατροπῆς» (Ἰακ. 1, 7). Αὐτὸς, ἀφ' ὅτου φιλανθρώπως ἔλαμψε σέ μᾶς μέ εὐδοκία τοῦ Πατρὸς καὶ συνεργία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ μᾶς ἐξήγαγε ἀπὸ τὸ σκοτάδι στοῦ θαυμαστοῦ του φωτός, συνεχίζει γιὰ πάντα νὰ λάμπει πάνω ἀπὸ τὰ κεφάλια μας ὡς ἄδυτος ἥλιος.

Ἐπειδὴ, λοιπὸν, εἶναι δικαιοσύνης καὶ ἀλήθειας ἥλιος, δὲν ἀνέχεται νὰ φέγγει καὶ νὰ γνωρίζεται ἀπὸ αὐτοὺς πού μετέρχονται τὸ ψεῦδος ἢ ὑψώνουν τὴν ἀδικία μέ λόγια ἢ τὴν ἐπιδεικνύουν μέ ἔργα. Ἀλλὰ ἐμφανίζεται καὶ γίνεται πιστευτὸς ἀπὸ τοὺς ἐργάτες τῆς δικαιοσύνης καὶ τοὺς ἐραστὲς τῆς ἀλήθειας καὶ αὐτοὺς εὐφραίνει μέ τίς λάμψεις Του. Αὐτὸ εἶναι πού λέει ἡ Γραφή «Φῶς ἀνέτειλε γιὰ τὸν δίκαιον καὶ ἡ σύζυγός του εὐφροσύνη» (Ψαλμ. 96, 12). Γι' αὐτὸ καὶ ὁ ψαλμωδὸς προφήτης ᾄδει πρὸς τὸν Θεόν: «Τὸ Θαβώρ καὶ ὁ Ἑρμών θά ἀγαλιάσουν στοῦ ὀνομά σου» (Ψαλμ. 88, 12), προαναγγέλλοντας τὴν εὐφροσύνην πού προκλήθηκε ἀργότερον στοῦ ὄρους ἀπὸ τὴν ἔλλαμψη ἐκεῖνη σ' αὐτοὺς πού τὴν εἶδαν.

Ὁ δὲ Ἡσαΐας λέει: «λύσε κάθε δεσμό ἀδικίας, διάλυσε τούς κόμπους βιαίων συνθηκῶν, κάθε ἀδικη συμφωνία ἀναίρεσε» (Ἠσ. 58, 6). Καί κατόπιν: «Τότε θά ξεχυθεῖ σάν τήν αὐγή τό φῶς σου καί τά ἰάματά σου γρήγορα θά ἀνατείλουν, θά πορευεῖται ἐνώπιόν σου ἡ δικαιοσύνη σου καί ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ θά σέ προστατεύει» (Ἠσ. 58, 8). Καί πάλι, «ἐάν ἀφαιρέσεις ἀπό σένα δεσμό καί χειρονομία καταδικαστική καί κακολογία, καί δώσεις στόν πεινασμένο ἄρτο μέ τήν ψυχή σου καί χορτάσεις ψυχή ταπεινωμένη, τότε θά ἀνατείλει μέσα ἀπό τό σκοτάδι τό φῶς σου καί τό σκοτάδι σου θά γίνει σάν μεσημέρι» (Ἠσ. 58, 9). Πράγματι, τούς καθιστᾶ κι αὐτούς ἄλλους ἥλιους, πάνω στους ὁποίους ὁ ἥλιος αὐτός θά λάμψει ἀπλέτως: «διότι θά λάμψουν καί οἱ δίκαιοι ὅπως ὁ ἥλιος στήν βασιλεία τοῦ Πατρὸς τους» (Ματθ. 13, 43).

Ἄς ἀποβάλλουμε λοιπόν, ἀδελφοί, τά ἔργα τοῦ σκότους, κι ἄς ἐργαζόμαστε τά ἔργα τοῦ φωτός, ὥστε ὄχι μόνο νά βαδίσουμε εὐσχημόνως σάν σέ τέτοια ἡμέρα, ἀλλά καί ἡμέρας υἱοί νά γίνουμε. Καί ἄς ἀνεβοῦμε στό ὄρος, ὅπου ὁ Χριστός ἔλαμψε, γιά νά δοῦμε τί συνέβη ἐκεῖ. Ἦ μάλλον, ἐάν εἴμαστε ὅπως πρέπει καί ἔχουμε γίνει ἄξιοι τέτοιας ἡμέρας, ὁ ἴδιος ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ θά μᾶς ἀνεβάσει στόν κατάλληλο καιρό. Τώρα ὁμως, παρακαλῶ, ἐντείνετε καί ἀνυψῶστε τούς ὀφθαλμούς τῆς διάνοιας πρὸς τό φῶς τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος, ἕως ὅτου μεταμορφωθεῖτε μέ τήν ἀνακαίνιση τοῦ νοῦ σας καί ἔτσι ἀποκτώντας τήν θεία αἴγλη ἀπό ψηλά, νά γίνετε σύμμορφοι μέ τό ὁμοίωμα τῆς δόξας τοῦ Κυρίου (Φιλ. 3, 21), τοῦ ὁποίου τό πρόσωπο ἐπάνω στό ὄρος ἔλαμψε σήμερα σάν τόν ἥλιο.

Τί σημαίνει «σάν τόν ἥλιο;» Κάποτε τό ἡλιακό φῶς δέν ὑπῆρχε σάν σέ σκεῦος στόν δίσκο τοῦτο. Τό μέν φῶς εἶναι πρωτογεννημένο, τόν δὲ δίσκο τήν τετάρτη ἡμέρα δημιούργησε ὁ Κτίστης τῶν πάντων, ἀνάβοντας σ' αὐτόν τό φῶς καί κάμνοντάς τον ἄστρο πού φέρνει τήν ἡμέρα καί συγχρόνως φαίνεται τήν ἡμέρα. Κατά τόν ἴδιο τρόπο καί τό φῶς τῆς θεότητος κάποτε δέν βρισκόταν σάν σέ σκεῦος στό σῶμα τοῦ Χριστοῦ. Ἐκεῖνο μέν εἶναι πρὶν ἀπό κάθε ἀρχή καί δίχως ἀρχή. Τοῦτο δὲ τό πρόσλημμα, τό ὁποῖο ἔλαβε ἀπό μᾶς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, δημιουργήθηκε γιά χάρη μας στους ὑστερους χρόνους, λαμβάνοντας ἐντός του τό πλήρωμα τῆς θεότητος. Ἔτσι ἐμφανίσθηκε φωστήρας θεοποιός καί συνάμα θεοφεγγής. Ἔτσι ἔλαμψε τό πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ ὅπως ὁ ἥλιος, τά δὲ ἰμάτια Του ἔγιναν λευκά ὅπως τό φῶς. Ὁ δὲ Μᾶρκος λέει «στιλπνά καί λευκά πολύ σάν χιόνι, τέτοια πού δέν μπορεῖ νά λευκάνει γναφέας ἐπὶ τῆς γῆς» (Μαρκ. 9, 3).

Λαμπρύνθηκε, λοιπόν, μέ τό ἴδιο φῶς καί τό προσκυνητό ἐκεῖνο σῶμα τοῦ Χριστοῦ καί τά ἰμάτια, ἀλλ' ὄχι ἐξίσου. Διότι τό μέν πρόσωπό Του σάν τόν ἥλιο ἔλαμψε, τά δὲ ἰμάτια, ἐφόσον ἄγγιζαν τό σῶμα Του, ἔγιναν φωτεινά. Καί ἔδειξε μέ αὐτό ποιές εἶναι οἱ στολές τῆς δόξας, πού θά ἐνδυθοῦν κατά τόν μέλλοντα αἰῶνα ὅσοι πλησίασαν τόν Θεό, καί ποιὰ εἶναι τά ἐνδύματα τῆς ἀναμαρτησίας, τά ὁποῖα ὅταν ἀπέβαλε ὁ Ἀδάμ λόγω τῆς παραβάσεως, φαινόταν γυμνός καί αἰσθανόταν ντροπή. Ὁ μέν θεῖος Λουκᾶς λέει: «Ἔγινε ἡ μορφή Του διαφορετική καί ἡ ἐνδυμασία Του λευκή καί ἀπαστράπτουσα», βλέποντας ὅτι ὅλα τά ἐκεῖ τελούμενα δέν ἔχουν κάτι ἀντίστοιχο νά συγκριθοῦν. Ὁ δὲ Μᾶρκος εἰκονίζει μέν τά ἰμάτια, λέγοντας ὁμως ὅτι εἶναι στιλπνά καί λευκά σάν χιόνι ἔδειξε καί αὐτός ὅτι οἱ εἰκόνες καί τά παραδείγματα ὑστεροῦν ἔναντι τῆς θεᾶς τῶν ἰματίων ἐκείνων. Διότι τό χιόνι εἶναι μέν λευκό, ἀλλ' ὄχι στιλπνό. Ἔχει πάντα ἀνώμαλη ἐπιφάνεια, ἐφόσον ὅλο ἀποτελεῖται ἀπό μικρές φυσαλίδες λόγω τῆς μίξεως τοῦ ἐνυπάρχοντος σ' αὐτό ἀέρα.

Όταν δηλαδή τό σύννεφο δέν ἔχει ἀκόμη συσταθεῖ τελείως καί δέν μπορεῖ νά ἀποβάλει τόν ἐνυπάρχοντα ἀέρα, πῆζει ἀπό τήν σφοδρότητα τοῦ ψύχους καί ἔτσι κατέρχεται γεμᾶτο ἀέρα, λευκό καί ἀνώμαλο, ὅπως περίπου ὁ ἀφρός.

Ἐπειδή, λοιπόν, δέν ἀρκοῦσε τό λευκό τοῦ χιονιοῦ, γιά νά παραστήσει τήν τερπνότητα τῆς θεάς ἐκείνης, συμπεριλήφθηκε καί τό στιλπνό, δείχνοντας καί μ' αὐτά ὁ εὐαγγελιστής τήν ὑπερφυῆ φύση τοῦ φωτός ἐκείνου, μέ τό ὅποιο τά ἱμάτια ἐκεῖνα ἔγιναν στιλπνά καί λευκά. Πράγματι, δέν εἶναι ιδιότητα τοῦ φωτός νά καθιστᾷ λευκά καί στιλπνά αὐτά πού φωτίζει, ἀλλά νά δείχνει τό χρῶμα τους. Ἀντιθέτως, ἐκεῖνο, καθώς φαίνεται, τά ἀποκάλυψε ἢ μᾶλλον τά ἀλλοίωσε, πρᾶγμα πού δέν συνιστᾷ ιδιότητα αἰσθητοῦ φωτός. Τό δέ ἀκόμη παραδοξότερο, ὅτι καί ὅταν τά ἀλλοίωσε, τά διατήρησε πάλι ἀναλλοίωτα, ὅπως φάνηκε λίγο ἀργότερα. Πῶς νά τά ἐνεργεῖ αὐτά φῶς γνώριμο σέ μᾶς; Γι' αὐτό ὁ εὐαγγελιστής θέλοντας νά δείξει ὑπερφυῆ ὄχι μόνο τήν ὑπεροχική λαμπρότητα καί ὁμορφιά τοῦ προσώπου τοῦ Κυρίου, ἀλλά καί τήν ὠραιότητα τῶν ἐνδυμάτων, παραμέρισε μέ τρόπο τήν φυσική ὠραιότητα συνάπτοντας τήν στιλπνότητα μέ τό λευκό τοῦ χιονιοῦ. Ἐπειδή ὅμως καί ἡ τέχνη μαζί μέ τήν φύση ἐπινοεῖ τό ὠραῖο, θέτοντας ἐκεῖνη τήν ὁμορφιά πάνω ἀπό τεχνητούς ὠραϊσμούς, ἀναφέρει: «τέτοια, πού δέν μπορεῖ νά λευκάνει γναφέας ἐπάνω στήν γῆ».

Ἄλλ' ὅμως ὁ προαιώνιος Λόγος, πού σαρκώθηκε γιά μᾶς, ἡ ἐνυπόστατη σοφία τοῦ Πατρός, φέρει ὀπωσδήποτε μέσα Του καί τόν λόγο τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος· τοῦ ὁποίου τό γράμμα εἶναι σάν ἐνδυμασία· λευκό καί σαφές, συνάμα δέ στιλπνό καί λαμπρό καί σάν μαργαριτάρι, μᾶλλον δέ θεοπρεπές καί ἔνθεο γι' αὐτούς πού βλέπουν πνευματικά τά τοῦ Πνεύματος καί ἐρμηνεύουν θεοπρεπῶς τίς λέξεις τῶν κειμένων καί δείχνουν ὅτι τά λόγια τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος εἶναι τέτοια, πού γναφέας ἐπάνω στήν γῆ, δηλαδή σοφός τοῦ κόσμου τούτου, δέν μπορεῖ νά διασαφήσει. Καί τί λέω νά διασαφήσει; Δέν μπορεῖ νά τά κατανοήσει, οὔτε ὅταν τά ἐξηγεῖ ἄλλος. Διότι, καθώς λέει ὁ ἀπόστολος, «ψυχικός ἄνθρωπος δέν δέχεται τά τοῦ Πνεύματος, οὔτε μπορεῖ νά τά γνωρίσει» (Α΄ Κορ. 2, 14). Γι' αὐτό καί ἐσφαλμένως θεωρεῖ αἰσθητές τίς ἀσύλληπτες καί θεῖες καί πνευματικές ἐλλάμψεις, «ἐρευνώντας πράγματα πού δέν εἶδε, μάταια ὑπερυφανευόμενος μέ τόν ὑποδουλωμένο στήν ἁμαρτία νοῦ του» (Κολ. 2, 18).

Ἄλλ' ὁ Πέτρος, πού ὁ νοῦς του φωτίσθηκε ἀπό τήν θεσπέσια ἐκείνη θεά καί ἀνυψώθηκε πρὸς θεῖο ἔρωτα καί πόθο μεγαλύτερο, μή θέλοντας πλέον νά ἀποχωρισθεῖ τό φῶς ἐκεῖνο, «καλό εἶναι νά εἴμαστε ἐδῶ», ἔλεγε στόν Κύριο, «ἂν θέλεις, ἄς κατασκευάσουμε ἐδῶ τρεῖς σκηνές, μία γιά σένα, μία γιά τόν Μωϋσῆ καί μία γιά τόν Ἥλια», μή γνωρίζοντας τί λέει. Διότι, βέβαια, δέν εἶχε φθάσει ὁ καιρός τῆς ἀποκαταστάσεως. Ὅταν ἔλθει ὁ καιρός, δέν θά χρειασθοῦμε σκηνές χειροποίητες. Πέρα ἀπό αὐτό, δέν ἔπρεπε νά ἐξισώνει τόν Δεσπότη μέ τούς δούλους μέ τήν ὁμοιότητα τῶν σκηνῶν. Ὁ μὲν Χριστός ὡς Υἱός γνήσιος στούς κόλπους τοῦ Πατρός βρίσκεται, οἱ δέ προφήτες ὡς υἱοὶ γνήσιοι τοῦ Ἀβραάμ στούς κόλπους τοῦ Ἀβραάμ ὅπως πρέπει θά κατοικήσουν. Καθώς λοιπόν ὁ Πέτρος στήν ἀγνοιά του ἔλεγε αὐτά, «αἰδού, νεφέλη φωτεινή τούς ἐπισκίασε», διακόπτοντας τούς λόγους τοῦ Πέτρου καί δείχνοντας ποιὰ εἶναι ἡ σκηνή πού ἀρμόζει στόν Χριστό. Τί ἦταν ὅμως αὐτή ἡ νεφέλη καί πῶς, ἐνῶ ἦταν φωτεινή, τούς ἐπισκίασε; Μήπως εἶναι αὐτή τό ἀπρόσιτο φῶς, στό ὅποιο ὁ Θεός κατοικεῖ, τό φῶς πού ἐνδύεται σάν ἱμάτιο; Διότι λέει: «αὐτός πού καθιστᾷ τά σύννεφα ἄμαξά Του» (103, 4) καί «ἔθεσε

τό σκότος περικάλυμμά Του σάν κυκλική σκηνή» (Ψαλμ. 17, 13), ἐνῶ ὁ ἀπόστολος λέει: «εἶναι ὁ μόνος πού ἔχει ἀθανασία καί κατοικεῖ σέ φῶς ἀπρόσιτο» (Α΄ Τιμ. 6, 16). Ὡστε τό ἴδιο εἶναι ἐδῶ καί φῶς καί σκότος, πού ἐπισκιάζει ἀπό ἀσύγκριτη λαμπρότητα.

Ἀλλά καί αὐτό, πού λίγο πρὶν εἶδαν τά μάτια τῶν ἀποστόλων, χαρακτηρίζεται ὡς ἀπρόσιτο ἀπό τοὺς ἱερούς θεολόγους. «Σήμερα εἶναι φωτός ἀπρόσιτου ἄβυσσος. Σήμερα φωτίζει τοὺς ἀποστόλους ἀπεριόριστη ἔκχυση θείας αἴγλης στό Θαβώρ». Καί ὁ μέγας Διονύσιος ἀποκαλώντας γνόφο τό ἀπρόσιτο φῶς, ὅπου λέγεται ὅτι κατοικεῖ ὁ Θεός λέει ὅτι «σ' αὐτόν τόν γνόφο εἰσέρχεται ὅποιος ἀξιῶνεται νά γνωρίσει καί νά δεῖ τόν Θεό». Ἐπομένως τό ἴδιο φῶς ἦταν αὐτό πού πρωτύτερα ἔβλεπαν νά λάμπει ἀπό τό πρόσωπο τοῦ Κυρίου οἱ ἀπόστολοι καί ἡ φωτεινὴ νεφέλη πού κατόπιν ἐπισκίασε. Ἀλλά στήν ἀρχὴ ἐπειδὴ ἔλαμπε μετριότερα, ἐπέτρεπε τὴν ὄραση. Ὅταν ὅμως διαχύθηκε μέ πολύ μεγαλύτερη ἔνταση, ἦταν γι' αὐτοὺς ἀόρατο λόγω τῆς ἀσύγκριτης λαμπρότητας. Καί ἔτσι ἐπισκίασε τὴν πηγὴ τοῦ θείου καί ἀενάου φωτός, τόν ἥλιο τῆς δικαιοσύνης Χριστοῦ. Ἄλλωστε, καί στὸν αἰσθητό ἥλιο τό ἴδιο φῶς καί τὴν ὄραση παρέχει μέσω τῆς ἀκτίνας καί ἀφαιρεῖ πάλι τὴν ὄραση, ὅταν κατάματα τὸν κοιτάζει κανεὶς, διότι ἡ λαμπρότητά του εἶναι ὑπεράνω τῆς δυνατότητας τῶν ὀφθαλμῶν μας.

Ἄλλ' ὁ μὲν αἰσθητός ἥλιος φαίνεται ὅπως εἶναι ἐκ φύσεως καί ὄχι ὅπως θέλει, οὔτε μόνο σέ ὅποιους θέλει. Ὁ δὲ ἥλιος τῆς ἀλήθειας καί τῆς δικαιοσύνης Χριστός, ἔχοντας ὄχι μόνο φύση καί φυσικὴ λαμπρότητα καί δόξα, ἀλλὰ καί θέληση ἀνάλογη, φωτίζει προνοητικῶς καί σωτήρια μόνο ὅσους θέλει καί ὅσο θέλει. Ἔτσι θέλησε καί φάνηκε σάν ἥλιος ἐνώπιον τῶν ἀποστόλων καί μάλιστα ὄχι ἀπὸ μεγάλη ἀπόσταση. Ἐπειτα ἔλαμψε πρὸ ἔντονα κατὰ τὴν θέλησή Του καί ἀπὸ τὴν ἀσύγκριτη φωτεινότητα ἔγινε ἀόρατος στά μάτια τῶν ἀποστόλων, σάν νά εἰσῆλθε σέ φωτεινὴ νεφέλη. Ἀλλὰ καί φωνὴ ἀκούσθηκε ἀπὸ τὴν νεφέλη: «Αὐτός εἶναι ὁ Υἱός μου ὁ ἀγαπητός, στὸν ὅποιον εὐδόκησα, Αὐτόν νά ἀκοῦτε». Ὅταν ὁ Κύριος βαπτίσθηκε στὸν Ἰορδάνη, ἀνοίχθηκαν οἱ οὐρανοὶ καί ἡ ἴδια ἀκούσθηκε φωνὴ ἀπὸ τὴν δόξα ἐκεῖνη ἀσφαλῶς, τὴν ὁποία δόξα καί ὁ Στέφανος ἀργότερα ἐνατένισε, ὅταν ἄνοιξαν γι' αὐτόν οἱ οὐρανοὶ καί καταλήφθηκε ἀπὸ τὸν Πνεῦμα τό Ἅγιο. Τώρα ἀκούσθηκε ἀπὸ τὴν νεφέλη, πού ἐπισκίασε τὸν Ἰησοῦ. Ἐπομένως εἶναι αὐτὴ ἡ ἴδια ἡ ὑπερουράνια δόξα τοῦ Θεοῦ. Πῶς λοιπὸν εἶναι αἰσθητό φῶς τό ὑπερουράνιο;

Δίδαξε δὲ ἡ ἀπὸ τὴν νεφέλη φωνὴ τοῦ Πατρός, ὅτι ὅλα ἐκεῖνα τά πρό τῆς ἐλεύσεως τοῦ Κυρίου καί Θεοῦ καί Σωτήρα μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, οἱ νομοθεσίες, οἱ υἰοθεσίες, ἦταν ἀτελεῖ καί δὲν ἔγιναν οὔτε τελέσθηκαν σύμφωνα μέ προηγούμενο θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ παραχωρήθηκαν γιὰ τὴν μέλλουσα αὐτὴ τοῦ Κυρίου παρουσία καί ἐπιφάνεια. Αὐτός λοιπὸν εἶναι ἐκεῖνος, στὸν ὅποιο εὐδοκεῖ καί ἀναπαύεται καί εὐαρεστεῖται τέλεια ὁ Πατὴρ, ὅπως σέ Υἱό ἀγαπητό. Γι' αὐτό καί παραγγέλλει Αὐτόν νά ἀκοῦμε καί σ' Αὐτόν νά πειθαρχοῦμε. Καί ὅταν λέει «εἰσέλθετε ἀπὸ τὴν στενὴ πύλη, διότι εἶναι πλατεῖα καί ἄνετη ἡ ὁδὸς πού ὀδηγεῖ στὴν ἀπώλεια, ἐνῶ στενὴ καί δύσβατη ἡ ὁδὸς πού ὀδηγεῖ στὴν ζωὴ», Αὐτόν νά ἀκοῦτε. Κι ὅταν λέει πῶς τό φῶς αὐτό εἶναι βασιλεία τοῦ Θεοῦ, Αὐτόν νά ἀκοῦτε, σ' Αὐτόν νά πιστεύετε καί τέτοιου φωτός νά καθιστᾶτε ἀξίους τοὺς ἑαυτοὺς σας.

Όταν λοιπόν φάνηκε ή φωτεινή νεφέλη και ήχησε από την νεφέλη ή πατρική φωνή, έπεσαν, λέει, με τό πρόσωπο στην γη οί μαθητές· όχι εξ αιτίας τής φωνής, αφού και άλλοτε πολλές φορές ακούσθηκε, όχι μόνο στον Ίορδάνη αλλά και στά Ίεροσόλυμα όταν πλησίαζε τό σωτήριο πάθος. Πράγματι, όταν ο Κύριος είπε «Πάτερ, δόξασε τό όνομά Σου» ήλθε φωνή από τόν ούρανó: «Τό όνομά μου τό δόξασα και πάλι θά τό δοξάσω» (Ιω. 12, 28), και όλος μέν ό όχλος άκουσε, αλλά κανείς από αυτούς δέν έπεσε. Έδω όμως όχι μόνο φωνή, αλλά και φώς άπεριόριστο συνάμα φάνηκε. Εύλόγως, λοιπόν, κατάλαβαν οί θεοφόροι Πατέρες ότι γι' αυτόν τόν λόγο έπεσαν πρηνείς οί μαθητές, όχι για τήν φωνή, αλλά για τό παράξενο και υπερφυές φώς. Διότι και πριν φθάσει ή φωνή ήσαν φοβισμένοι, όπως λέει ό Μάρκος, σαφώς από τήν θεοφάνεια εκείνη.

Όμως, όταν μέ όλα αυτά άποδεικνύεται ότι τό φώς εκείνο είναι θεϊό και υπερφυές και άκτιστο, τί παθαίνουν πάλι αυτοί που επιδίδονται μέ υπερβολικό ζήλο στην θύραθεν και σαρκική παιδεία και δέν μπορούν νά γνωρίσουν τά του Πνεύματος; Κατρακυλούν σε άλλο γκρεμό. Δέν τό όνομάζουν θεία δόξα, ούτε βασιλεία Θεού, ούτε κάλλος, ούτε χάρη, ούτε λαμπρότητα, όπως από τόν Θεό και τούς θεολόγους διδαχθήκαμε, αλλά ισχυρίζονται ότι τούτο είναι ή ουσία του Θεού, τό όποιο προηγουμένως έλεγαν ότι είναι αισθητό και κτιστό. Ο δέ Κύριος στά ευαγγέλια λέει πώς τούτη ή δόξα δέν είναι κοινή μόνο σ' Αυτόν και τόν Πατέρα, αλλά και στους άγιους άγγέλους, καθώς γράφει ό θεϊός Λουκάς: «όποιος ντραπεί νά όμολογήσει έμένα και τήν διδασκαλία μου στην γενεά αυτή, θά ντραπεί και ό Υιός του ανθρώπου γι αυτόν, όταν έλθει μέσα στην δόξα Του και τήν δόξα του Πατρός και των άγιων άγγέλων» (Λουκ. 9, 26). Αυτοί λοιπόν που ισχυρίζονται πώς ή δόξα αυτή είναι ουσία, θά δεχθούν ότι αυτή είναι κοινή ουσία του Θεού και των άγγέλων, πράγμα που άποτελεί έσχάτη άσέβεια.

Μάλιστα, όχι μόνο οί άγγελοι, αλλά και οί άγιοι μεταξύ των ανθρώπων μετέχουν σ' αυτή τήν δόξα και βασιλεία. Άλλ' ό μέν Πατήρ και ό Υιός μαζί μέ τό θεϊό Πνεύμα έχουν φυσική τούτη τήν δόξα και βασιλεία, οί δέ άγιοι άγγελοι και άνθρωποι τήν άποκτούν κατά χάρη, δεχόμενοι από εκεί τήν έλλαμψη. Άλλωστε και ό Μωϋσής και ό Ήλίας, που έφανίσθηκαν μαζί Του σ' αυτή τήν δόξα, αυτό άκριβώς μās παρέστησαν. Ο δέ Μωϋσής φάνηκε κοινωνός τής θεϊκής δόξας όχι μόνο τώρα επάνω στό Θαβώρ, αλλά και τότε που τό πρόσωπό του δοξάσθηκε τόσο, ώστε νά μή μπορούν οί Ίσραηλίτες νά τό αντικρύσουν. Τούτο δηλώνει και αυτός που λέει ότι ό Μωϋσής δέχθηκε στό θνητό πρόσωπό του τήν άθάνατη δόξα του Πατρός. Καθώς και εκείνος που, όταν ό Εϋνόμιος χαρακτήριζε άμετάδοτη προς τόν Υιό τήν δόξα του Παντοκράτορα, τόν άντέκρουσε λέγοντας ότι, δέν θά άνεχόμεν τέτοιο λόγο, άκόμη κι αν αναφερόταν στον Μωϋσή.

Κοινή, λοιπόν, και μία είναι ή δόξα και ή βασιλεία και ή λαμπρότητα του Θεού και των άγιων Του. Γι' αυτό και ό ψαλμωδός προφήτης ψάλλει: «ή λαμπρότητα του Θεού μας θά είναι επάνω μας» (Ψαλμ. 89, 19). Άλλά κανείς μέχρι τώρα δέν τόλμησε νά πει ότι είναι μία και κοινή ή ουσία του Θεού και των άγιων. Και βέβαια κοινή φάνηκε τελευταία επάνω στό όρος ή θεία λαμπρότητα τής θεότητας του Λόγου και τής ανθρώπινης σάρκας. Ότι είναι όμως κοινή ή ουσία τής θεότητας και τής σάρκας, θά τό έλεγαν ό Εϋτυχής και ό Διόσκορος και όχι αυτοί που θέλουν νά είναι εϋσεβείς. Και τήν μέν δόξα αυτή και λαμπρότητα, όπως και τώρα τήν είδαν οί συνοδοιπόροι του Ίησού, όλοι θά τήν αντικρύσουν, όταν ό Κύριος φανεϊ νά λάμπει από άνατολή έως δύση. Κανείς όμως δέν

στάθηκε στην υπόσταση και ουσία του Θεού και είδε ή περιέγραψε την θεία φύση. Και τό μέν θεῖο τοῦτο φῶς δίδεται μέ μέτρο καί ἐπιδέχεται τό μᾶλλον καί ἥττον μεριζόμενο δίχως νά διαιρεῖται, κατά τήν ἀξία αὐτῶν πού τό δέχονται. Ἡ ἀπόδειξη εἶναι κοντά. Τό μέν πρόσωπο τοῦ Κυρίου ἔλαμψε πιά πολύ ἀπ' τόν ἥλιο, τά δέ ἰμάτια ἔγιναν λαμπρά καί λευκά σάν χιόνι. Καί ὁ Μωϋσῆς καί ὁ Ἡλίας στήν ἴδια θεάθηκαν δόξα, ἀλλά κανείς τους δέν ἄστραψε τότε σάν ἥλιος. Καί οἱ ἴδιοι οἱ μαθητές μέρος τοῦ φωτός ἐκείνου εἶδαν, μέρος δέν μπόρεσαν νά ἀτενίσουν.

Ἔτσι λοιπόν μετρεῖται καί μερίζεται, δίχως νά διαιρεῖται, τό φῶς ἐκεῖνο καί ἐπιδέχεται ἀξομειώση. Καί ἓνα μέρος αὐτοῦ γνωρίζεται τώρα ἓνα μέρος ἀργότερα. Γι' αὐτό καί ὁ θεῖος Παῦλος λέει: «τώρα κατά μέρος γνωρίζουμε καί κατά μέρος προφητεύουμε» (Α΄ Κορ. 13, 9). Ὅμως τελείως ἀμέριστη καί ἀκατάληπτη εἶναι ἡ οὐσία τοῦ Θεοῦ καί καμμιά οὐσία δέν ἐπιδέχεται ἀξομειώσεις. Κατά τά ἄλλα, εἶναι γνώρισμα τῶν καταραμένων Μεσσαλιανῶν τό νά νομίζουν ὅτι ἡ οὐσία τοῦ Θεοῦ γίνεται ὀρατή στούς κατ' αὐτοῦς ἀξίους. Ἐμεῖς ὅμως ἀνατρέποντας καί τούς παλαιούς καί τούς σύγχρονους κακοδόξους καί πιστεύοντας, καθώς διδαχθήκαμε, ὅτι οἱ ἅγιοι βλέπουν καί κοινωνοῦν ὄχι τήν οὐσία τοῦ Θεοῦ, ἀλλά βασιλεία καί δόξα καί λαμπρότητα καί φῶς ἀπόρρητο καί θεία χάρις, ἅς ὀδεύσουμε πρὸς τήν λάμψη τοῦ φωτός τῆς χάριτος, γιά νά γνωρίσουμε καί νά θεωρήσουμε τρίφωτη Θεότητα, πού ἀκτινοβολεῖ ἐνιαία ἀπόρρητη αἴγλη ἀπό μία τρισυπόστατη φύση. Καί τά μάτια τοῦ νοῦ ἅς ἀνυψώσουμε πρὸς τόν Λόγο, πού εἶναι τώρα μέ τό σῶμα Του ἐγκατεστημένος πάνω ἀπό τίς οὐράνιες ἀψίδες. Αὐτός, θεοπρεπῶς καθήμενος στά δεξιά τῆς μεγαλωσύνης, σάν ἀπό μακρυνό τόπο μᾶς στέλνει αὐτό τό μήνυμα: «ὅποιος θέλει νά παραστεῖ σ' αὐτή τήν δόξα, ἅς μιμεῖται κατά τό δυνατόν καί ἅς πορεύεται τήν ὁδὸ καί τήν πολιτεία, τήν ὁποία ὑπέδειξα μέ τόν ἐπίγειο βίό μου».

Ἄς παρατηροῦμε, λοιπόν, μέ τούς ἐσωτερικούς ὀφθαλμούς τό μέγα τοῦτο θέαμα, τήν φύση μας νά ζεῖ αἰωνίως μέ τό ἄυλο πῦρ τῆς θεότητος. Καί ἀφοῦ ἀποβάλουμε τούς δερμάτινους χιτῶνες, τούς ὁποίους φορέσαμε ἐξαιτίας τῆς παραβάσεως, τά γεῶδη καί σαρκικά φρονήματα, ἅς σταθοῦμε σέ γῆ ἁγία, ἀναδεικνύοντας ὁ καθένας τήν δική του γῆ ἁγία διά τῆς ἀρετῆς καί τῆς ἀνατάσεως πρὸς τό Θεό, ὥστε νά ἔχουμε παρρησία, ὅταν ἔρχεται ὁ Θεός μέσα σέ φῶς, καί προστρέχοντας νά φωτισθοῦμε καί φωτιζόμενοι νά ζήσουμε αἰωνίως μαζί Του πρὸς δόξα τῆς τρισήλιας καί μοναρχικωτάτης λαμπρότητας, τώρα καί πάντα καί στούς αἰῶνες τῶν αἰῶνων.